

Betænkning

over det af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“ for tiden fra 1. april 1962 til 31. marts 1963 (56. regnskabsår) afgivne regnskab.

(Afgivet af udvalget den 21. maj 1964).

Udvalget har holdt 3 møder og har gennemgået regnskabet og revisionsrådets beretning. Beretningen optrykkes som bilag.

Udvalget har over for finansministeren rejst en række spørgsmål i henhold til revisionsdepartementernes anmærkninger til regnskabet. Ministeren har i sit svar stillet en snarlig løsning af de rejste problemer i udsigt. Ifølge meddelelse fra statsrevisorerne har disse som påbudt i § 13, stk. 3, i lov nr. 126 af 13. april 1954 om Kongeriget Danmarks Hypotekbank fået Hypotekbankens regnskab for tiden fra 1. april 1962 til 31. marts 1963 forelagt.

Udvalget stiller herefter følgende

Forslag

til

folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1962-63.

Folketinget godkender „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for tiden 1. april 1962-31. marts 1963.

Lis Groes, formand.	Albertsen.	Gorrssen.	Ove Hansen.	Erhard Jakobsen.	Niels Mørk.
Axel Ivan Pedersen.		Chr. Rasmussen.		Axel Sørensen, næstformand.	Jacob Sørensen.
Ejnar Hansen.	Holger Hansen.		Søren Jensen.	Foss.	Clausen (Olufskjær).
		Adolph Sørensen.		Chr. Madsen.	

Bilag.

Beretning for regnskabsåret 1962-63 fra revisorerne ved Kongeriget Danmarks Hypotekbank.

I henhold til § 13, stk. 3, i lov nr. 126 af 13. april 1954 om Kongeriget Danmarks Hypotekbank afgives herved beretning om revisionen af regnskaberne for hypotekbanken og de af denne administrerede statsbyggelån for finansåret 1962-63, for Kongeriget Danmarks Fiskeribank ligeledes for finansåret 1962-63 samt for Kongeriget Danmarks Tiendebank og for statsboligfonden for kalenderåret 1962.

Revisionen er udført i overensstemmelse med den af finansministeren under 3. juni

1955 udfærdigede instruks for revisorerne ved Kongeriget Danmarks Hypotekbank i samarbejde med bankens revisionskontor, jfr. instruksens § 2. Om det af revisionskontoret udførte arbejde har kontoret den 5. november 1963 afgivet beretning, der i medfør af instruksens § 9 har været forelagt revisorerne. Beretningen har ikke givet anledning til bemærkning fra revisorernes side.

Revisorernes virkeområde har omfattet regnskaberne for:

	Balance ifølge årsregnskab	Førøget (+) el. formind- sket (-) i forhold til 1961-62
	mill. kr.	mill. kr.
1. Kongeriget Danmarks Hypotekbank.....	227,4	+ 19,1
2. Kongeriget Danmarks Tiendebank.....	26,2	÷ 5,2
3. Statsboligfonden.....	16,7	÷ 3,4
4. Kongeriget Danmarks Fiskeribank.....	98,6	+ 8,0
	<hr/>	<hr/>
	368,9	+ 18,5
5. Lån til boligbyggeri i henhold til lov nr. 153 af 13. april 1938 med senere tillægslove (S.B.L. 38).....	259,3	÷ 3,7
6. Lån til boligbyggeri i henhold til lov nr. 179 af 9. april 1941 (S. 1941).....	39,1	÷ 0,6
7. Lån til kommuner til sanering af usunde bydele i henhold til lov nr. 212 af 31. maj 1939 m. fl. love samt lov nr. 184 af 5. juni 1959 (S.u.b.).....	17,7	+ 2,4
8. Lån til boligbyggeri i henhold til lov nr. 235 af 30. april 1946 med senere ændringer (S.B.L. 46).....	3.447,0	÷ 46,0
9. Lån til boligbyggeri med særlig byggemåde i henhold til lov nr. 117 af 15. marts 1947 med senere ændringer (EL. 47).....	58,0	÷ 0,9
10. Lån til boligbyggeri i henhold til lov nr. 107 af 14. april 1955 med senere tillægslove (B.L. 55).....	1.346,6	+ 28,0
11. Lån til boligbyggeri i henhold til lov nr. 356 af 27. december 1958 med senere tillægslove (B.B. 58).....	145,7	+ 57,5
	<hr/>	<hr/>
	5.313,4	+ 36,7
I alt...	<hr/>	<hr/>
	5.682,3	+ 55,2

De enkelte grupper udviser følgende tal:

	1962-63 mill. kr.	I forhold til 1961-62	
		forøget med mill. kr.	formindsket med mill. kr.
<i>Aktiver</i>			
Hypotekbankens grundfonds aktiver.....	40,0		
Fiskeribankens grundfonds aktiver	5,0		
Udlån under hypotekbanken.....	103,0	1,1	
— — fiskeribanken.....	88,2	6,7	
— — statsboligfonden.....	3,6		1,0
Statsbyggelån	5.268,2	9,6	
Beholdning af obligationer under hypotekbanken, fiske- ribanken og statsboligfonden.....	87,5	17,5	
Tiendebankens restafløsningssummer.....	23,0		5,2
Statsgarantier for sekundære prioritetslån.....	38,1	31,7	
Diverse andre konti.....	25,7		5,2
		66,6	11,4
		11,4	
	5.682,3	55,2	
<i>Passiver</i>			
Hypotekbankens grundfond.....	40,0		
Fiskeribankens grundfond	10,0		
Hypotekbankens obligationslån	170,1	25,0	
Tiendebankens obligationslån	25,7		5,1
Statsboligfondens obligationslån.....	10,3		3,0
Fiskeribankens obligationslån	85,1	7,5	
I løbende regning med finansministeriet vedrørende statsbyggelån	5.274,4	5,1	
Statsgarantier for sekundære prioritetslån.....	38,1	31,7	
Henlæggelser.....	4,6	1,6	
Hypotekbankens reservefond.....	10,2	0,8	
Fiskeribankens reservefond	2,1	0,4	
Diverse andre konti.....	11,7		8,8
		72,1	16,9
		16,9	
	5.682,3	55,2	

Til de enkelte regnskaber skal man, idet der i øvrigt henvises til de med de forskellige regnskaber af banken afgivne beretninger meddele følgende:

1. Kongeriget Danmarks Hypotekbanks regnskab for 1962-63.

Driftsregnskabet udviser et overskud på 706.041 kr. 4 øre mod 627.892 kr. 58 øre i 1961-62, altså en stigning på 78.148 kr. 46 øre, der fordeler sig på driftsregnskabet's enkelte konti således:

	Driftsresultatet	
	forøget med kr.	formindsket med kr.
1. Renteindtægter viser stigning	154.429	
2. Renteudgifter viser stigning		71.517
3. Kursfortjeneste på obligationer og pantebreve viser nedgang.....		22.265

	Driftsresultatet	
	forøget med kr.	formindsket med kr.
4. Kursfortjeneste på udenlandsk valuta til amortisation viser stigning	250	
5. Administrationsudgifter viser nedgang	18.343	
6. Præskriberede kuponer viser stigning	443	
7. Afskrivning af kursdifference ved optagelse af lån viser nedgang	98.483	
8. Bidrag for administration af udlån til kommuner viser stigning	14.680	
9. Kurtage og låneomkostninger viser stigning		114.698
	286.628	208.480
	208.480	
	78.148	

Hypotekbankens udlånsvirksomhed i 1962-63 har ligesom i de nærmest foregående regnskabsår alene omfattet ydelse af lån til kommuner. De i regnskabsåret udbetalte lån har udgjort nominelt 8.708.000 kr. Lånene er effektueret ved kontant udbetaling til kurser mellem 84 og 88,5, hvorved der er fremkommet et kursdifferencebeløb på 1.325.420 kr., som er ført til indtægt på den i 1961-62 oprettede kursdifferencekonto, der herefter pr. 31. marts 1963 udviste en saldo på ca. 2,8 mill. kr. Beløbet agtes anvendt til forlods afskrivning af kurstab ved eventuel fremtidig lånoptagelse.

Af væsentlige forskydninger i bankens regnskab i forhold til det foregående regnskabsår kan fremhæves, at hypotekbanken i 1962-63 har optaget et 5-årigt 5½ pct. lån på \$ 5.000.000 til kurs 100. Lånets provenu, der har andraget ca. 34,5 mill. kr., er anvendt til indkøb af kreditforeningsobligationer m. v., hvorved bankens obligationsbeholdning er forøget med ca. 18,6 mill. kr., samt til delvis finansiering af udlån til kommuner og i øvrigt til nedbringelse af bankens løbende kredit og anden kortfristet lånoptagelse.

Bankens reservefond er forøget med regnskabsårets driftsoverskud på 706.041 kr. 4 øre samt med 52.684 kr. 18 øre hidrørende fra kursregulering af bankens udenlandske lån og udgjorde herefter den 31. marts 1963 10.163.071 kr. 59 øre.

Af de ved revisionen af hypotekbankens regnskab behandlede sager finder revisorerne anledning til at omtale følgende:

Pensionsvilkår m. v. for bankens tjenestemænd.

I forbindelse med revisionen af hypotekbankens regnskab har revisorerne i de senere år gentagne gange behandlet spørgsmålet om den i bankens regnskab opførte konto „Fonden til imødegåelse af pensionsforpligtelser“, idet man såvel over for banken som finansministeriet har påpeget, at det beløb, hvormed fonden er optaget i regnskabet, ikke dækker bankens pensionsforpligtelser, der er væsentligt større, at fondens aktiver ikke er udsondret fra bankens øvrige formue, at der ikke for fonden findes vedtægter eller statutter til nærmere angivelse af fondens og de sikredes stilling, og at bestemmelserne i lov nr. 183 af 11. maj 1935 (nu lov nr. 149 af 13. maj 1959) om tilsyn med pensionskasser ikke er iagttaget af banken. Der kan herom henvises til revisorerens beretninger for regnskabsårene 1955-56, 1957-58, 1958-59, 1959-60, 1960-61 og 1961-62.

Fonden udviste ifølge en pr. 1. april 1960 foretagen aktuariemæssig opgørelse et underskud på ca. 3 mill. kr. Ved en i november 1963 udarbejdet aktuariemæssig opgørelse er det beregnet, at der til dækning af bankens pensionsforpligtelser, opgjort pr. 1 april 1964, kræves en formue på ca. 6. mill. kr. Da kontoen „Fonden til imødegåelse af pensionsforpligtelser“ imidlertid pr. nævnte dato kun vil omfatte aktiver til i alt ca. 2 mill. kr., vil fonden pr. 1. april 1964 udvise et underskud på ca. 4 mill. kr., d. v. s.

en stigning på ca. 1 mill. kr. siden den 1. april 1960.

Efter anmodning fra finansministeriet har revisorerne været repræsenteret ved forhandlinger, der i december 1962 og januar 1963 fandt sted i finansministeriets pensionskontor med henblik på at fremskaffe et grundlag for den videre forhandling mellem finansministeriet og hypotekbanken om en snarlig og endelig løsning af sagen.

Revisorerne har ved forhandlingerne i pensionskontoret givet udtryk for den opfattelse, at den nuværende pensionsfond burde inddrages i statskassen, og at der burde foretages en regnskabsmæssig opgørelse af den statskassen påhvilende andel i bankens pensionsforpligtelser hidrørende fra bankens varetagelse på statskassens vegne af betydelige forvaltningsopgaver, navnlig i forbindelse med administrationen af lån m. v. til støtte af byggeri, samt at staten på nærmere under forhandlingerne drøftede vilkår skulle overtage såvel de nuværende som de fremtidige pensionsudgifter. Man har endvidere påpeget, at fondens underskud for langt den overvejende dels vedkommende er fremkommet, fordi hypotekbanken ved de årlige opgørelser af udgifterne ved administrationen af statens byggelån og andre under bankens administration henlagte administrationsområder ikke har afkrævet statskassen det fornødne beløb til forøgelse af henlæggelsen til imødegåelse af pensionsforpligtelserne over for de af bankens tjenestemænd, der er beskæftiget ved byggelånsadministrationen m. v., i hvilken forbindelse bemærkes, at bankens administrationsudgifter til byggelånsadministrationen m. v., hvortil også udgiften til dækning af pensionsbyrden må henregnes, i henhold til aftale af 26. november 1946 mellem finansministeriet og hypotekbanken refunderes banken af statskassen på grundlag af en af banken for hvert enkelt regnskabsår udarbejdet opgørelse. Den resterende mindre del af underskuddet hidrører fra, at banken heller ikke for sit eget vedkommende har foretaget tilstrækkelige henlæggelser til imødegåelse af bankens pensionsforpligtelser i øvrigt.

Hypotekbankens regnskab for regnskabsåret 1962-63 blev imidlertid afsluttet, uden at det heromhandlede forhold havde fundet sin løsning, idet finansministeriet havde

ment at burde afvente resultatet af arbejdet i et af ministeriet under 17. maj 1963 nedsat udvalg, der skal beskæftige sig med spørgsmålet om den fremtidige administrative opbygning af statens udlån (statsaktivafdelingen og hypotekbanken).

Revisorerne har i den anledning i skrivelse af 9. juli 1963 til finansministeriet på ny fremdraget sagen, idet man har henvist til, at det i § 3 i den af finansministeriet under 3. juni 1955 udfærdigede instruks for de af finansministeren udnævnte revisorer ved Kongeriget Danmarks Hypotekbank er pålagt revisorerne bl. a. at påse, at alle bankens aktiver og forpligtelser er medtaget i regnskabet, ligesom man i skrivelse på ny har henledt opmærksomheden på, at kontoen vedrørende bankens pensionsforpligtelser og de til sikring heraf fornødne aktiver indgår i regnskabet med et beløb, der er ganske utilstrækkeligt til opfyldelsen af sit formål, således at bankens regnskabsafleggelse på dette punkt fortsat ikke giver et korrekt udtryk for bankens forpligtelser.

Om sagen har der derefter igen været forhandlet med finansministeriet, der i skrivelse af 20. august 1963 har meddelt, at finansministeriet, såfremt spørgsmålet ikke løses gennem det omhandlede udvalgsarbejde, jfr. ovenfor, vil medvirke til tilvejebringelse af en løsning pr. 1. april 1964.

2. Kongeriget Danmarks Tiendebanks regnskab for 1962.

Tiendebankens regnskab viser som i tidligere år balance mellem indtægter og udgifter, idet udgiften til forrentning af de i omløb værende tiendebankobligationer, 1.078.260 kr., svarer til statskassens og tiendeydernes bidrag til forrentning. Bankens administrationsudgifter, der i regnskabet for 1962 er opgjort til 105.767 kr. mod 113.512 kr. i 1961, er dækket af statskassen ved bevilling på finansministeriets driftsbudget.

3. Statsboligfondens regnskab for 1962.

Regnskabet udviser et underskud på 736.523 kr. 87 øre, der er dækket af boligministeriet af finanslovskonto § 14.2.01.61.

I forhold til det foregående regnskabsår er underskuddet formindsket med 16.546 kr. 48 øre, der fordeler sig således:

	Driftsresultatet	
	forøget med kr.	formindsket med kr.
1. Renteindtægt viser nedgang		72.197
2. Bidrag til reserve- og administrationsfond viser nedgang		7.469
3. Præskriberede kuponer viser nedgang		60
4. Renteudgift viser nedgang	90.908	
5. Konto for provision viser stigning		154
6. Administrationsudgifter viser nedgang	10.700	
7. Kurstab på udenlandsk valuta viser stigning		5.181
	101.608	85.061
	85.061	
	16.547	

Revisorerne har i forbindelse med revisionen af statsboligfondens regnskab for 1962 på ny beskæftiget sig med spørgsmålet om statsboligfondens likviditetsunderskud, der ved regnskabsårets udgang den 31. december 1962 udgjorde ca. 5,9 mill. kr. Forholdet har tidligere været udførligt omtalt i det afsnit af revisorernes beretning for regnskabsårene 1959-60, 1960-61 og 1961-62, der omhandler revisionen af statsfondens regnskab for kalenderårene 1959, 1960 og 1961.

Statsboligfondens likviditetsunderskud giver sig regnskabsmæssigt udtryk i fondens gæld til hypotekbanken, idet hypotekbanken til dækning af likviditetsunderskuddet har ydet forstrækning til statsboligfonden, jfr. nærmere herom nedenfor. Gælden til hypotekbanken har i de seneste regnskabsår udvist følgende beløb:

31. december 1956 . . .	51.020	kr. 25	øre
- - 1957 . . .	207.316	- 93	-
- - 1958 . . .	939.859	- 12	-
- - 1959 . . .	2.937.338	- 88	-
- - 1960 . . .	4.613.440	- 37	-
- - 1961 . . .	6.246.646	- 63	-
- - 1962 . . .	5.881.212	- 04	-

Om sagen, der blev rejst af revisorerne ved skrivelse af 16. maj 1960 til statsboligfonden, og som derefter har været behandlet såvel af boligministeriet som af finansministeriet, tilskrev man den 6. september d. å. finansministeriet, idet man gjorde gældende, at det måtte findes betænkeligt, at statsboligfondens likviditetsunderskud, hvoraf en væsentlig del, ca. 2,3 mill. kr., hidrører fra manglende opfyldelse af statskassens pligt til indbetaling til fonden i henhold til § 5 i lov nr. 551 af 23. decem-

ber 1922 om lån til boligforanstaltninger, vedblivende dækkes af hypotekbanken gennem stadig tilbageholdelse af beløb, som banken skulle have afregnet med statskassen i forbindelse med bankens administration af lån m. v. til støtte af byggeri. I det for nævnte administration gældende af finansministeriet under 22. november 1958 udfærdigede regulativ er i § 1, stk. 1, fastsat, at det påhviler hypotekbanken at nedbringe den kassebeholdning, der fremkommer ved debitorernes indbetalinger til banken af terminsydelser på statsbyggelån med fradrag af løbende administrationsudgifter, mest muligt ved successive indbetalinger til finansministeriets løbende konto i nationalbanken. Hypotekbankens tilbageholdelse som foran nævnt af det beløb, der udrkræves til dækning af statsboligfondens likviditetsunderskud, medfører imidlertid, at kassebeholdningen ikke nedbringes i det omfang, der er fastsat i regulativet, idet der til stadighed henstår en saldo, der skulle have været afregnet med statskassen, og som pr. ultimo august 1963 udgjorde ca. 5,6 mill. kr.

Revisorerne har under henvisning til, at det i den af finansministeriet under 3. juni 1955 udfærdigede instruks for de af finansministeren udnævnte revisorer ved Kongeriget Danmarks Hypotekbank bl. a. er pålagt revisorerne at påse, at regnskabets enkelte poster er i overensstemmelse med love, anordninger og andre gyldige bestemmelser og med indgæede forpligtelser, i skrivelser til finansministeriet henstillet, at sagen blev gjort til genstand for fornyet overvejelse med henblik på en kapitaltilførsel til statsboligfonden i form af et midlerti-

diget lån af statskassen, således at hypotekbankens finansiering af statsboligfonden ved u hjemlet tilbageholdelse af kassebeholdning, der skulle have været afregnet med statskassen, kunne bringes til ophør. Endvidere anførte man, at den nuværende fremgangsmåde i realiteten indebærer, at der er ydet et lån af statskassen uden bevillingsmæssig hjemmel.

I besvarelse af revisorerne's fornævnte skrivelse af 6. september 1963 meddelte finansministeriet den 27. september s. å., at ministeriet fortsat ikke finder, at der er tilstrækkeligt grundlag for at imødekomme ønsket om en kapitaltilførsel som anført, uden at ministeriet i øvrigt nærmere har begrundet dette standpunkt.

Idet revisorerne herefter på ny finder anledning til at fremdrage sagen, skal man til det foran anførte tilføje, at hypotekbanken på den ene side har svaret rente til statskassen, i regnskabsåret 1962 med 5 pct. p. a., af de beløb, der som anført u hjemlet tilbageholdes af den statskassen tilhørende kassebeholdning, men banken har imidlertid kun beregnet rente af det beløb, hvorved saldoen på *hver enkelt* af de konti, i alt 6, der tilsammen udviser kassebeholdningens størrelse, har overstegit 500.000 kr., således at hypotekbanken maksimalt har kunnet have 3 mill. kr. til rådighed uden at have svaret rente heraf til statskassen. På den anden side har hypotekbanken beregnet sig rente svarende til nationalbankens til enhver tid gældende diskonto, i regnskabsåret 1962 6½ pct. p. a., af den totale saldo af statsboligfondens gæld til hypotekbanken.

Den af hypotekbanken benyttede fremgangsmåde ved finansieringen af statsboligfonden må ses på baggrund af hypotekbankens vanskeligheder i en årrække med hensyn til at skaffe tilstrækkelig kapital ikke alene til dækning af bankens eget likviditetsbehov, men også til dækning af statsboligfondens likviditetsunderskud samt til periodevis forekomne likviditetsvanskeligheder i forbindelse med fiskeribankens drift.

For hypotekbankens eget vedkommende blev de likviditetsmæssige vanskeligheder dog i nogen grad afhjulpet ved en mellem finansministeriet og banken i 1959 truffen ordning, hvorefter der med tilslutning af

folketingets finansudvalg (aktstykke nr. 519 af 23. maj 1959) blev ydet hypotekbanken en kapitaltilførsel fra statskassen på 10 mill. kr. til delvis dækning af tab, som banken havde lidt ved lånoptagelser på statskassens vegne, jfr. hypotekbanklovens § 10, hvilket tab finansministeriet og hypotekbanken var enige om kunne opgøres til i hvert fald 24 mill. kr.

Spørgsmålet om statsboligfondens likviditetsvanskeligheder er imidlertid forblevet uløst gennem årene, således at hypotekbanken har været nødsaget til at løse finansieringsproblemet på den foran omtalte måde.

Revisorerne har ved behandling af statsboligfondens likviditetsunderskud været opmærksom på, at underskuddet efter 1961, da det nåede maksimum med 6,2 mill. kr., vil vise en nedadgående tendens år for år, idet det nedbringes, efterhånden som statsboligfondens tilgodehavender indgår til fonden. En beregning viser, at likviditetsunderskuddet i april 1968, d. v. s. på det tidspunkt, da fondens normale lånetilgodehavender og den udenlandske gæld skulle være afviklet, kan forventes at ville andrage ca. 1,6 mill. kr. svarende til statskassens tilsvær i forbindelse med foran omtalte henstand i henhold til § 5 i lov nr. 551 af 23. december 1922 om lån til boligforanstaltninger. For afviklingen af denne henstandsgæld, der for langt den overvejende dels vedkommende påhviler boligforeninger, er der imidlertid truffet tilbagebetalingsordninger, der først udløber i tidsrummet mellem 1972 og 1987, medmindre de pågældende ejendomme forinden bliver omprioriteret, i hvilke tilfælde henstandsgælden vil blive forlangt indfriet.

Da likviditetsunderskuddet således vil bestå endnu i en lang årrække, må revisorerne finde det betænkeligt, at finansieringen af statsboligfonden fortsat sker af statskassemidler, uden at der foreligger bevillingsmæssig hjemmel hertil, og revisorerne er vedblivende af den opfattelse, at de fornødne midler til dækning af likviditetsunderskuddet bør stilles til rådighed for fonden i form af et midlertidigt lån af statskassen, der vil kunne tilbagebetales, efterhånden som bedringen i likviditeten indtræder, jfr. ovenfor. Tilsvarende betænkeligheder med hensyn til den bevillingsmæs-

Bilag til bet. ang. Kongeriget Danmarks Hypotekbanks regnskab.

sige hjemmel gør sig også gældende, for så vidt angår opgørelsen af rentemellemværendet.

Revisorerne har ved forhandling med hypotekbanken henstillet, at spørgsmålet om principperne for opgørelse af rentemellemværender mellem hypotekbanken og de under dennes administration henlagte institutioner, herunder statsboligfonden og de forskellige byggelånsinstitutioner, tages op til nærmere overvejelse. Revisorerne har i øvrigt tidligere — i skrivelse af 23. juni 1956 til finansministeriet vedrørende hypotekbankens likviditetsforhold — nærmere redegjort for nævnte principper for renteberegning.

4. Kongeriget Danmarks Fiskeribanks regnskab for 1962-63.

Bankens driftsregnskab udviser et overskud på 67.728 kr. 15 øre, der er tilskrevet reservefonden. I forhold til regnskabet for 1961-62 er overskuddet forøget med 18.872 kr. 52 øre. Forøgelsen fremkommer ved en stigning i renteindtægten på 913.347 kr. 47 øre, medens renteudgiften er forøget med 894.474 kr. 95 øre. Administrationsudgifterne, der refunderes banken af fiskeriministeriet, har i 1962-63 andraget 177.004 kr. 82 øre, hvilket i forhold til 1961-62 er en stigning på ca. 26.800 kr. Stigningen skyldes i det væsentlige forøgede lønningsudgifter.

Fiskeribanken har i regnskabsåret 1962-63 effektueret 125 nye lån til et samlet beløb af 14.257.700 kr., en nedgang på 16.251.300 kr. i forhold til det foregående regnskabsår. Udlånene er finansieret ved salg eller ud-

levering af obligationer af bankens 20. serie, rente 6 pct., og 21. serie, rente 7 pct.

Bankens reservefond udgjorde ved regnskabsårets slutning 2.115.975 kr. 5 øre, der fremkommer således:

Saldo den 1. april 1962 . . .	1.709.922,80 kr.
Beregnete renter af reservefonden	68.396,91 -
Bidrag fra debitorerne . . .	240.965,34 -
Overført fra kursdifferencenkonto	28.961,85 -
Overskud i 1962-63	67.728,15 -
	<hr/>
	2.115.975,05 kr.

5-11. Regnskaberne vedrørende lån m. v. til støtte af byggeri.

Hypotekbankens administration på statskassens vegne af lån, statsgarantier, driftstilskud og anlægstilskud i henhold til byggestøttelovgivningen omfatter de i indledningen til nærværende beretning med løbe-nr. 5-11 betegnede regnskaber med en samlet balancesum pr. 31. marts 1963 på ca. 5.313,4 mill. kr.

Regnskabsaflæggelsen over for statskassen sker gennem månedsregnskaber, der optages i finansministeriets statsaktivbogholderi, jfr. revisorernes beretning for regnskabsåret 1956-57, pag. 5.

De nærmere regler for hypotekbankens administration er fastsat i et af finansministeriet under 22. november 1958 med tillæg af 20. juni 1962 udfærdiget regulativ omfattende samtlige under bankens administration henlagte statsbyggelån m. v.

For regnskabsåret 1962-63 udviser et sammendrag af regnskaberne følgende tal på de enkelte konti:

	Udgift Kr. ø.	Indtægt Kr. ø.	Statsregnskabets konto
Udlån	66.379.405,29		§ 30.I.C.1.B.g. 1-4, jfr. bilag nr. 91.A.I.g. til status.
Afdrag, indfrielse og tab		56.723.407,84	§ 30.I.C.1.A.1.a., jfr. bilag nr. 91.A.I.g. til status.
Renteindtægt		189.875.541,66	§ 3.1.01.95, jfr. bilag nr. 91.A.1.g. til status.
Bidrag til reserve- og administrationsfond		10.805.547,40	§ 30.II.H.2.A.
Gebyrer for teknisk assistance		444.329,40	§ 14.1.01.93.

	Udgift Kr. Ø.	Indtægt Kr. Ø.	Statsregnskabs konto
Gebyrer for ejerskifte i henhold til boligministeriets cirkulære af 22. sept. 1959 . . .		146.450,00	§ 30.II.H.2.A.
Administrationsudgifter	4.441.728,99		§ 30.II.H.2.B.1.a.
Driftstilskud („Kvadratmeter-tilskud“)	51.407.639,36		§ 14.2.01.61.
Tab på udlån	25.380,72		§ 30.II.H.2.B.2., jfr. bilag nr. 91.A. i.g. til status.
 Omkostninger ved overtagne ejendomme	 32.204,46		§ 30.II.H.2.B.3.
Tilsyn med pantsatte ejendomme	22.444,83		§ 30.II.H.2.B.1.a.
Statstilskud (anlægstilskud) . .	4.046.188,00		§ 28.14.01. og 02.

I forhold til regnskabsåret 1961-62 har der på de enkelte konti været følgende forskydninger:

<i>Bevægelser på udlånskontiene:</i>	Mindre end i 1961-62		Mere end i 1961-62		Kr.	Ø.
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.		
Nye udlån	46.108.277,02					
Afdrag, indfrielse og tab			9.610.259,85			
<hr/>						
<i>Indtægter:</i>						
Renteindtægt			18.758.024,63			
Bidrag til reserve- og administrationsfond			177.067,24			
Gebyrer for teknisk assistance . .	33.579,20					
Gebyrer for ejerskifte	21.750,00					
	<hr/>		<hr/>			
	55.329,20		18.935.091,87		18.879.762,67	
<hr/>						
<i>Udgifter:</i>						
Administrationsudgifter			606.229,74			
Driftstilskud („Kvadratmeter-tilskud“)			4.700.414,57			
Tilsyn med pantsatte ejendomme	1.411,86					
Tab på udlån og på overtagne ejendomme	24.963,47					
Statstilskud (anlægstilskud) . .			4.046.188,00			
	<hr/>		<hr/>			
	26.375,33		9.352.832,31		9.326.456,98	
<hr/>						

Til de enkelte konti bemærkes følgende:

<i>Udlån:</i>	Kr.	Ø.
Ved regnskabsårets begyndelse udgjorde restgælden på samtlige udlånskonti	5.258.567.641,18	
I 1962-63 er udbetalt nye lån med	66.379.405,29	
	<hr/>	
Lånene er ved afdrag, indfrielse og tabsafskrivninger nedbragt med . . .	5.324.947.046,47	
	56.723.407,84	
	<hr/>	
Restgæld den 31. marts 1963	5.268.223.638,63	

De udbetalte lån, afdrag m. v. og restgæld fordeler sig på følgende grupper:

Litrabetegnelse (jfr. de i nærværende beretnings side 1 under løbenr. 5-11 opførte regnskaber:	Nye lån		Afdrag m. v.		Restgæld	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
S.B.L. 38.....			3.820.416,52		258.819.879,03	
S. 1941.....			730.532,97		38.861.142,11	
S.u.b.....	4.088.750,00		1.745.788,33		17.651.113,12	
S.B.L. 46.....	273.000,00		40.577.122,47		3.444.830.078,90	
EL. 47.....			1.380.863,43		57.112.602,49	
B.L. 55.....	35.622.803,29		7.561.740,72		1.344.018.850,72	
B.B. 58.....	26.394.852,00		906.943,40		106.929.972,26	
			<hr/>		<hr/>	
	66.379.405,29		56.723.407,84		5.268.223.638,63	
I 1961-62 var tallene.....	112.487.682,31		47.113.147,99		5.258.567.641,18	

Nedgangen i udbetalinger af *nye lån* i forhold til 1961-62 forklares ved, at den hidtidige finansiering af boligbyggeriet ved lån af statskassen ved den seneste lov om statsstøtte til boligbyggeri — lov nr. 356 af 27. december 1958 — er blevet væsentlig begrænset og erstattet af en finansiering over det almindelige kapitalmarked, til dels i forbindelse med statsgaranti for lånene.

Stigningen i *afdrag og indfrielse m. v.* skyldes i det væsentlige, dels at den samlede udlånsmasse er steget, dels at der har været ekstraordinære indfrielse i et noget større omfang end i det foregående år.

Stigningen i *renteindtægt* skyldes, foruden at der af de lån, der i henhold til de nyere byggestøttelove nu kommer til udbetaling, svares en højere rente end for lån efter de ældre byggestøttelove, at der ved boligministeriets cirkulære af 5. april 1962 er gennemført en forhøjelse af de årlige rente- og afdragsydelse af visse statslån til boligbyggeri, samt at der efter ejerskifte sker en væsentlig forhøjelse af renten for statslån, der overtages af den nye ejer.

Revisorerne skal i øvrigt med hensyn til renteindtægter bemærke følgende:

a. Ydelsesforhøjelser i henhold til boligministeriets cirkulære af 5. april 1962.

Forhøjelserne i henhold til ovennævnte cirkulære er gennemført ved en hel eller delvis ophævelse af de nedsættelser — i forhold til lånenes normalydelse — der med hjemmel i forskellige i cirkulæret omhandlede love har været bevilget låntagerne.

Efter cirkulærets bestemmelser omfatter ydelsesforhøjelserne statslån bevilget før 1. oktober 1954.

Ved revisionen af de af Kongeriget Danmarks Hypotekbank gennemførte ydelsesforhøjelser i henhold til cirkulærets bestemmelser blev man opmærksom på, at en gruppe lån, der var ydet i henhold til § 59 i lov nr. 235 af 30. april 1946, og som var bevilget før 1. oktober 1954, ikke var blevet forhøjet, idet de pågældende lån ikke var nævnt i cirkulæret.

Den pågældende lånegruppe omfatter lån med en samlet hovedstol på ca. 3,4 mill. kr. For lånene, der er ydet som tillægslån til lån ydet i medfør af §§ 10 og 49 i fornævnte lov og ikke principielt adskiller sig fra disse, er fastsat ydelsesbestemmelser som for de oprindelige lån, således at der også for tillægslåne gælder fravigelige bestemmelser om ydelsesnedsættelser. Ophævelse af ydelsesnedsættelserne ville medføre en forhøjelse af de årlige ydelse på ca. 70.000 kr.

Spørgsmålet om, hvorvidt ydelseerne for den nævnte lånegruppe burde have været forhøjet, blev den 23. maj 1962 rejst over for hypotekbanken, der imidlertid har ment, at det ligger uden for bankens kompetence at søge foretaget ændringer i cirkulærer udfærdiget af boligministeriet. Revisorerne har derefter i skrivelse af 17. august 1962 underrettet 3. revisionsdepartementet, der varetager revisionen af boligministeriets regnskab, om sagen, som 3. revisionsdepartementet har fundet anledning til at forelægge boligministeriet til udtalelse.

Det fremgår af den mellem boligministeriet og 3. revisionsdepartementet førte korrespondance, at boligministeriet har ment at burde undtage de omhandlede lån, som er ydet til supplerende af udstyret i beboelses-ejendomme, der på grund af de under og

efter krigen 1939-45 værende vanskeligheder med hensyn til fremskaffelse af bygningsmaterialer ikke har kunnet færdiggøres eller ikke er blevet forsynet med teknisk udstyr i normalt omfang, fra den gennemførte ydelsesforhøjelse under hensyn til, at et efterfølgende installationsarbejde erfaringsmæssigt er dyrere, end hvis ejendommen forsynes med nødvendigt udstyr ved opførelsen, og at opretholdelsen af ydelseslempelsen for de omhandlede lån bevirker, at lejen i de pågældende ejendomme kommer til at svare bedre til lejen i tilsvarende ejendomme, der fra opførelsen er forsynet med tilsvarende udstyr.

Sagen har derefter af 3. revisionsdepartement været forelagt revisorerne, der i skrivelse af 30. marts 1963 til 3. revisionsdepartement har udtalt, at undtagelsen af de omhandlede tillægslån fra den i øvrigt gennemførte ydelsesforhøjelse efter revisorerne opfattelse må forekomme mindre rationel og ikke stemmende med den i øvrigt anlagte linje, hvorefter renten for de af staten ydede lån så vidt muligt bør tilpasses den almindelige lånerente inden for rammerne af de i pantebrevene indeholdte vilkår.

Endvidere har man i anledning af det af boligministeriet som motivering for opretholdelse af ydelseslempelsen anførte, jfr. ovenfor, henledt opmærksomheden på, at et antal lån, i alt 87, med en samlet hovedstol på 1.010.100 kr., der på lignende vilkår som for de i nærværende sag omhandlede tillægslån gældende er blevet ydet til reparation eller udskiftning af mangelfulde materialer, jfr. den kommenterede udgave af „Byggestøttelovene“ 1952, side 132, er omfattet af ydelsesforhøjelserne, uagtet disse lån ikke i princippet adskiller sig fra de i sagen omhandlede lån til supplerings af teknisk udstyr.

Hertil kommer yderligere, at ydelserne for et antal ydede tillægslån — ligeledes i henhold til den i nærværende sag nævnte bestemmelse i kapitel XI i lov nr. 235 af 30. april 1946 — er blevet forhøjet samtidig med forhøjelsen af ydelserne for de hovedlån, hvortil tillægslånene er ydet. Når ydelserne er blevet forhøjet for nævnte tillægslåns vedkommende, skyldes det formentlig den omstændighed, at disse tillægslån ved udbetalingen ikke er blevet grupperet sær-

skilt, men derimod sammen med hovedlånene, idet lånebetingelserne for disse sidstnævnte tillægslån — ganske som det er tilfældet for de tillægslån, for hvilke ydelserne som nævnt *ikke* er blevet forhøjet — ikke principielt adskiller sig fra hovedlånene.

Revisorerne har derhos udtalt, at de vedblivende må være af den opfattelse, at det ikke forekommer rimeligt fortsat at undtage de omhandlede tillægslån fra den almindelige ydelsesforhøjelse.

3. revisionsdepartement har med revisorerne bemærkninger igen oversendt sagen til boligministeriet og har senest kunnet oplyse, at sagen beror på svar fra nævnte ministerium.

b. Renten af statslån efter ejerskifte.

Som omtalt i revisorerne beretning for 1960-61 og 1961-62 ændres rentevilkårene for statslån, der ved ejerskifte overtages af den nye ejer, idet boligministeriets cirkulære af 22. september 1959 om ejerskifte af ejendomme med statslån efter byggestøttelovene bestemmer, at der efter ejerskifte skal erlægges en rente svarende til de på ejerskiftetidspunktet gældende vilkår for sekundære statsgaranterede lån.

I 1962-63 har den rente, der efter ejerskifte skal erlægges af statslån, udgjort 8 pct. p. a. for ejerskifter berigtiget i tiden april-november 1962 og 8½ pct. p. a. i tiden december 1962-marts 1963.

Revisorerne har i skrivelser af 4. maj 1961 og 30. marts 1963 til hypotekbanken henledt opmærksomheden på, at den omstændighed, at banken først lader ændring i rentevilkårene efter ejerskiftet få virkning for den nye ejer fra den efter ejerskiftet følgende termin og ikke som fastsat i cirkulæret fra ejerskiftetidspunktet, medfører et betydeligt rentetab for statskassen — i tiden fra 1. oktober 1959, da ejerskiftetecirkulærets bestemmelser trådte i kraft, og indtil den 31. marts 1963 formentlig ikke under 2 mill. kr.

Bankens praksis med hensyn til først at lade de ændrede rentevilkår få virkning for den nye ejer fra den efter ejerskiftet nærmest følgende termin er efter de for revisorerne foreliggende oplysninger godkendt af boligministeriet ved skrivelse af 1. august 1952. Ved skrivelse af 14. juli 1961 meddelte boligministeriet, at der ikke ved cir-

kulæret af 22. september 1959 var tilsigtet nogen ændring i bankens fornævnte praksis.

Revisorerne har i brevveksling med hypotekbanken bl. a. gjort gældende, at bankens praksis på det tidspunkt, den blev etableret — som foran anført i 1952 — var uden større finansiel betydning for statskassen. De ved boligministeriets cirkulære af 22. september 1959 fastsatte ejerskiftevilkår, der ikke alene betyder bortfald af eventuelle hidtidige rentelepelse, men tillige en væsentlig skærpelse af rentevilkårene, har i forbindelse med udviklingen i renteniveauet imidlertid medført, at forudsætningerne for fornævnte praksis efter revisorernes formening må anses for bortfaldet, og at det ikke kan anses for rimeligt at opretholde denne praksis, der som nævnt har medført og fortsat også efter den seneste tids nedgang i renteniveauet medfører et betydeligt indtægtstab for statskassen.

Hypotekbanken har derefter under henvisning til, at revisorerne fortsat har beskæftiget sig med det omhandlede spørgsmål, ved skrivelser af 5. marts og 24. april 1963 på ny oversendt sagen til boligministeriet.

Ved afgivelsen af nærværende beretning foreligger der endnu ikke svar fra boligministeriet.

Bidrag til reserve- og administrationsfonden viser en forøget indtægt som følge af stigning i den samlede udlånsmasse.

Gebyrer for teknisk assistance er formindsket med ca. 33.600 kr. i forhold til det foregående regnskabsår. Gebyrerne skal erlægges ved udbetaling af nye lån samt ved effektivering af statsgaranti for lån eller ved bevilling af driftstilskud („kvadratmetertilskud“) uden ydelse af statslån, jfr. § 3, stk. 1, i lov nr. 107 af 14. april 1955 og § 47, stk. 4, i lov nr. 356 af 27. december 1958 som ændret ved lov nr. 155 af 31. maj 1961, jfr. lovbekendtgørelse nr. 203 af 2. juni 1961. Nedgangen i gebyrindtægten skyldes væsentlig mindre udbetaling af lån end i foregående regnskabsår.

Gebyrer for ejerskifte opkræves med hjemmel i den i boligministeriets cirkulære af 22. september 1959 om ejerskifte af ejendomme med statsstøtte efter byggestøttelovene m. v. i afsnit I, punkt 13, indeholdte bestemmelse, hvorefter der ved udstedelse af overtagelsesdeklarationer i forbindelse med

ejerskifte skal erlægges et gebyr på 50 kr. Indtægten, der i 1962-63 har udgjort 146.450 kr. hidrørende fra berigtigelse af 2.929 ejerskifter, er 21.750 kr. mindre end i det foregående regnskabsår.

Administrationsudgifter er steget dels som følge af større lønudgifter og udgiftsstigninger i almindelighed, dels som følge af ekstraordinære lønudgifter i forbindelse med gennemførelse af ydelsesforhøjelser i henhold til boligministeriets cirkulære af 5. april 1962.

Driftstilskud („kvadratmetertilskud“), der ydes i medfør af lovbekendtgørelse nr. 312 af 21. oktober 1954 § 6 a, lov nr. 107 af 14. april 1955 § 10 og lov nr. 356 af 27. december 1958, kapitel IX, jfr. lov nr. 143 af 25. april 1962 om tillæg til driftstilskud, og som beregnes efter etageareal, er steget med 4,7 mill. kr. som følge af, at antallet af tilskudsmodtagere er forøget. En del af udgiften modsvares af den forøgede renteindtægt, jfr. foran.

Tab på udlån og på overtagne ejendomme fordeler sig med 25.380 kr. 72 øre som kapitaltab og 32.204 kr. 46 øre udgørende udækkede omkostninger ved overtagelse på tvangsauktion samt ved driften af ejendommene fra overtagelsesdagen til videre salg. I forhold til det foregående regnskabsår er det samlede tab ca. 25.000 kr. mindre.

Ved regnskabsårets slutning lå hypotekbanken inde med 1 overtagen, endnu ikke videresolgt ejendom.

Statsgaranti for lån til byggeri.

I medfør af bestemmelserne i kapitel III i lov nr. 356 af 27. december 1958, jfr. lov nr. 155 af 31. maj 1961, kan der gives tilsagn om statskassens overtagelse af garanti for oprykkende, sekundære prioritetslån, der ydes af godkendte finansieringsinstitutter samt banker og sparekasser.

I 1962-63 er de afgivne garantitilsagn forøget med ca. 31,7 mill. kr. I alt er der pr. 31. marts 1963 afgivet garantitilsagn for lån på ca. 38,1 mill. kr.

Der er ikke hidtil lidt tab på garantierne.

Statstilskud (anlægstilskud).

Ved bestemmelser i lov nr. 356 af 27. december 1958 som ændret ved lov nr. 155 af 31. maj 1961, jfr. lovbekendtgørelse af

2. juni 1961, findes der hjemmel for, at boligministeriet kan bevilge tilskud af statskassen:

Kapitel IV, § 20, stk. 3: Til indretning af lejligheder i det sociale byggeri for den mindstbemidlede del af befolkningen.

Kapitel V, § 30, jfr. § 28, stk. 1 og 2: Til boliger og samlingslokaler for ungdommen.

Kapitel VI, § 36, stk. 3: Til dækning af tab ved fjernelse af bygninger, som ved deres beliggenhed, omfang og anvendelse er til væsentlig ulempe for beboerne af de omliggende ejendomme.

I tidligere byggestøttelove, lov nr. 107 af 14. april 1955 med senere ændringer, findes der i §§ 18 og 46 til dels tilsvarende bestemmelser om ydelse af statstilskud. Ligeledes er der ved lovekendtgørelse nr. 288 af 14. juni 1951 om byggeri med offentlig støtte i kapitel III, §§ 14, 15 og 16, regler for ydelse af tilskud til socialfilantropisk boligbyggeri.

Ved tillæg af 20. juni 1962 til det for hypotekbankens administration på statskassens vegne af lån m. v. til støtte af boligbyggeri af finansministeriet udfærdigede regulativ af 22. november 1958 blev der tillagt hypotekbanken bemyndigelse til at udbetale tilskud som foran nævnt ved checks trukket på finansministeriets løbende konto i nationalbanken.

Hypotekbankens udbetalinger af tilskud har første gang givet sig udtryk i de af banken for 1962-63 aflagte byggelånsregnskaber, der viser følgende tal vedrørende:

lov nr. 107 af 14. april 1955..	37.500 kr.
lov nr. 356 af 27. dec. 1958..	4.008.688 -
Tilskud i alt...	<u>4.046.188 kr.</u>

Fornævnte beløb, 4.046.188 kr., er gennem boligministeriets regnskab optaget under statsregnskabet's konto § 28.14. Tilskud til anlægsarbejder under boligministeriet, der imidlertid udviser følgende:

01. Tilskud til socialt boligbyggeri	4.463.401 kr.
02. Tilskud til byggeri for ungdommen	375.000 -

I alt ifølge statsregnskabet...	4.838.401 kr.
Heraf udbetalt af hypotekbanken, jfr. ovenfor.....	<u>4.046.188 -</u>
Udbetalt af boligministeriet...	<u>792.213 kr.</u>

Revisorerne har forhandlet med 3. revisionsdepartement om spørgsmål i forbindelse med revisionen af fornævnte tilskud og har i tilslutning hertil modtaget oplysning om, at samtlige tilskudsbeløb vedrørende socialt boligbyggeri fremtidig vil blive udbetalt af hypotekbanken, mens udbetalingen af tilskud til byggeri for ungdommen indtil videre vil blive varetaget af boligministeriet.

København, den 16. december 1963.

O. Remke.

N. E. Arnth-Jensen.